

WINDT SZANDRA

Illegális migrációhoz kapcsolódó jogellenes cselekmények, avagy két ügy, egy eset

Az illegális migráció és az arra épülő embercsempészet az utóbbi néhány évben tömegjelenséggé vált hazánkban is. Okai között megtalálhatók a gazdasági fejlődés különbségei, az arab tavasz, a természeti katasztrófák, a háborúk, továbbá olyan nem várt események, amelyek előbb-utóbb a határainkon is éreztetik hatásukat. A határok átjárhatósága európai érték, biztonsága európai (és magyar) érdek, amelynek védelmét a humanitárius alapelvekkel összhangban kell megvalósítani. Az illegális migráció és az embercsempészet a megszorító migrációs politika nem szándékolt melléktermékeként egyre nagyobb terheket ró a hazai rendészeti szervekre, valamint a büntető igazságszolgáltatás intézményrendszerére.

2007. december 21-e óta Magyarország a schengeni térség tagja, ezzel egy időben, 2007. december 29-én a határőrség és a rendőrség integrációja is megtörtént, amelynek hatása még ma is érezhető a szervezetben. Különösen igaz ez a speciális tudást igénylő embercsempész csoportok felszámolására. Az illegális migrációhoz kapcsolódó, arra épülő embercsempész csoportok kiválóan felismerik a szervek között esetleg felvetődő ellentéteket, kiismerik magukat a kijátszható jogértelmezésbeli kérdésekben, valamint gyorsan és könnyen alkalmazkodnak is ezekhez, igazodva az útvonallal és a modus operandival is.

2013-ban a déli határainkon, Bács-Kiskun és Csongrád megyében még jobban erősödött az illegális migránsok jelenléte, csak 2013 áprilisában 353 embert fogtak el Mórahalom környékén, volt olyan hétvége, amikor száz illegális migránst állítottak meg a rendőrök. Az illegális migrációhoz kapcsolódó jogellenes cselekmények azonban országon belül is megvalósíthatók, így egyre gyakoribb, hogy az ország határtól távol eső területein is előfordulnak ilyen ügyek, amelyek azonban a speciális ismeret hiányában sokszor porszemnek mutatkoznak az igazságszolgáltatás helyi kerekében.

A megfelelő fellépés érdekében időszerű az egységes joggyakorlat kialakítása, hiszen még az említett két megyében is rendkívül eltérő a jogalkalmazók szaktudása, tapasztalata, hozzáállása és együttműködése, azokban a megyékben pedig különösen az, amelyekben az illegális migrációhoz kapcsolódó jogellenes cselekmények igen ritkán fordulnak elő.

A hazánkra nehezedő migrációs nyomás ma már nem csak a határ menti megyékben érezhető, az ennek jelentőségére való figyelem felhívása miatt érdemes egy olyan esetet bemutatni és továbbgondolni, amely egy olyan megyében történt, amelyben kevésszer indult eljárás embercsempészás és közokirat-hamisítás miatt, bár ez a tendencia az elmúlt két évben látható változást mutat.

Az eset

A rendőrök által készített összefoglaló jelentés szerint: „*a Készenléti Rendőrség Mélyszégi Ellenőrzési Osztályának járőre 2013. március 5-én az M1 autópálya Budapest és Óbarak pihenőhely közötti útszakaszon ellenőrzés alá vont egy Mazda 323 típusú gépkocsit, a P. D. szerb-magyar állampolgár által vezetett gépjárművet. A gépjármű ellenőrzése során megállapították, hogy abban három török állampolgár utazik: D. R., Y. M. és K. Ö. törökországi állandó lakcímmel rendelkező személyek. Az ellenőrzés során megállapították, hogy a török állampolgárok nem jogszerűen tartózkodnak Magyarországon, mivel érvényes vízummal nem rendelkeznek.*”

Az elsődleges intézkedések során tanúként hallgatták ki a török állampolgárokat. Vallomásaik egybehangzóak voltak: még Törökországban különböző összegű készpénz általuk ismeretlen személyekből álló szervezet részére történő kifizetése után ezek a személyek több országon keresztül szervezték meg a Magyarországra juttatásukat. A vallomásokból az is megállapítható, hogy a török állampolgárok úti céljai nem Magyarország, hanem más nyugat-európai országok voltak (Német- és Olaszország).

K. Ö. vallomása alapján e szervezet tagjai csak mindig a következő állomásról tájékoztatták őket, hogy adott helyen és időpontban hova kell megérkezniük, ahol már várt rájuk valaki, aki tovább segítette őket az úti céljuk irányába. K. Ö. azt is elmondta, tudomásuk volt arról, hogy a magyar határ illegális átlépése után egy autó fogja őket várni, és vallomása alapján a sofőr azzal is tisztában volt, mi a feladata, és hogy a török állampolgárok miként érkeztek és miért vannak Magyarországon.

E bizonyítékok alapján, a sofőrt, P. D.-t, gyanúsítottként hallgatták ki háromrendbeli, a Btk. 218. § (1) bekezdésébe ütköző, és a (2) bekezdés b) pontja szerint minősülő több személynek segítséget nyújtva elkövetett embercsempészás büntetett elkövetésével azért, mert 2013. március 5-én D. R., Y. M. és K. Ö., a Magyarországra beutazáshoz érvényes vízumot felmutatni nem

tudó török állampolgárok részére a szerb–magyar államhatár Szerbiából Magyarországra történő átlépéséhez segítséget nyújtott azáltal, hogy nevezett török állampolgárokat a magyar államhatár közelében, előre egyeztetett helyen és időben a Mazda 323 típusú, P. D. használatában lévő személygépkocsijával felvette azzal, hogy Győrre szállítja őket.

P. D. a gyanúsítás ellen nem élt panasszal, de tagadta, hogy bűncselekményt követett volna el. Előadta, hogy ő egy általa csak D. néven ismert szerb személytől Szabadkán kapott eseti megbízást a török állampolgárok Szegedről Győrre szállítására, amelyért utólag százötven eurót kapott volna. Elmondta, hogy nem volt tudomása arról, hogy ezzel a cselekményével segítséget nyújt a török állampolgárok illegális határátlépéséhez. Arról sem volt tudomása, hogy e személyek nem jogszerűen tartózkodnak Magyarországon.

Az eljárás során lefoglalták a nevezettek mobiltelefonjait, valamint az előzeteshez használt személygépjárművet mint tárgyi bizonyítási eszközt.

P. D. előállítása 2013. március 5-én 01.20-tól, 13.20-ig tartott. Ezt követően a rendőrkapitányságon időközben végzett nyomozati cselekmények – elsősorban K. Ö. folytatólagos tanúkihallgatása – nyomán olyan új információk váltak ismertté, amelyek folytán 2013. március 5-én 16.20-kor újbóli előállítása vált indokolttá, őrizetbe vétel miatt.

Az egyik török állampolgárságú utas, D. R. útlevele lapcsérés, illetve hiányos volt, ezt a Bevándorlási és Állampolgársági Hivatal egyik munkatársa vette észre, és tájékoztatta az illetékes rendőrkapitányságot. Így az embercsempészség mellett egy másik gyanúsított ellen közokirat-hamisítás büntettségének gyanúja miatt indult eljárás, így lett az egy esetből két különálló büntetőügy.

Az embercsempészség gyanúja miatt indult nyomozásról

P. D., a sofőr *indokolás nélküli* panasszal élt az őrizetbe vétel ellen. A nyomozás felügyeletét ellátó járási ügyészség helyt adott P. D. őrizetbe vételét elrendelő határozat ellen bejelentett panaszának. P. D. őrizetbe vételét arra tekintettel szüntette meg és rendelte el azonnali szabadlábra helyezését, hogy előzetes letartóztatása nem volt valószínűsíthető.

2013. március 10-én áttették az ügyet a Készenléti Rendőrség Nemzeti Nyomozó Irodához, innen 2013. április 22-én hatásköri elbírálásra az ORFK bűnügyi főigazgatójához küldték. 2013. május 22-én az ORFK Fejér megyébe helyezte vissza az ügyet, két ok miatt: a gyanúsított nem bűnszervezet tagjaként valószínűsítette meg cselekményét, valamint azért, mert a felderítéshez,

nyomozáshoz nem szükséges más állammal történő együttműködés. Az ORFK Bűntügyi Főigazgatóságának álláspontja szerint a megyei rendőr-főkapitányságok csak abban az esetben teyék át hatáskörük hiányában az ügyet a Készenléti Rendőrség Nemzeti Nyomozó Irodához, ha a nyomozást felügyelő ügyész állást foglalt a bünszervezetben történő elkövetés megállapítása tárgyában, vagy a gyanúsítás ellen benyújtott panaszt elutasította.

A gyanúsítottnak a vallomása alapján nem volt tudomása arról, hogy illegális határátlépéshez nyújtott több embernek segítséget, tudattartama szerint ellenszolgáltatás fejében végezte a rá bízott személyszállítást. Ezt az állítását a tanúvallomásokban rögzített adatokon keresztül cáfolni nem lehetséges, továbbá a nyomozás során beszerzett és rögzített egyéb adatok, tárgyi jellegű bizonyítékok sem döntik meg a védekezését. Ezért 2013. augusztus 2-án a Be. 190. § (1) bekezdés a) pontja alapján, mivel a cselekmény nem bűncselekmény, a nyomozást megszüntették.

A közokirat-hamisítás büntette miatt indult eljárásról

A Bevándorlási és Állampolgársági Hivatal Regionális Igazgatóságának munkatársa a török állampolgárságú utasok kihallgatásakor vette észre, hogy az útlevél lapcserés. Ezért a rendőrségen eljárást kezdeményeztek D. R. török állampolgár ellen, mivel nevezett megalapozottan gyanúsítható volt azzal, hogy 2013. március 5-én 1.20-kor az igazoltatásakor a nevére kiállított útlevelével igazolta magát, erről az úti okmányról a későbbiekben megállapították, hogy abban az ötödik oldal lapcserés, ami egyébként a kiutasítására utaló bejegyzést tartalmazná, illetve a 14. oldal után a 17. következik.

2013. március 6-án D. R. török állampolgár elmondta a magyar hatóságoknak, hogy jutott el végül Isztambulból Magyarországra. Valamint azt is, hogy az útleveléből azért hiányzik egy lap, mert amikor Isztambulból Belgrádba ment repülővel, akkor őt onnan ugyanazzal a repülővel visszatoloncolták, mivel a szerbek nem engedték be az országba, és a kiutasítást az útlevelébe belepecsételték. Isztambulba visszatérve találkozott egy O. nevű, koszovói férfival, aki felajánlotta neki, hogy ötezer euróért eljuttatja Olaszországba. O. ezt után elkérte tőle az útlevelét, és három-négy nap múlva adta vissza. Elmondása szerint akkor még nem vette észre, hogy hiányzik belőle lap. Az O. nevű férfi a török légitársasággal Tiranába küldte D. R.-t. Albániába már beengedték. Tiranából, egy hotelből felhívta O.-t, aki azt mondta neki, hogy hívjon egy taxit, azzal menjen el a buszpályaudvarra, ahol egy Podgoricába tartó gyűjtőbuszt kellett keresnie. A minibuszos helyett

azonban egy személygépkocsi vitte el negyven euróért Podgorica központjába, ahol egy taxiba kellett beülnie. Útközben O. ismét hívta azzal, hogy melyik hotelba kell majd mennie. Amikor odaért, a két útitársa már ott volt, őket szintén O. irányította oda. Podgoricából végül hárman indultak vonattal Belgrádba. A vonaton útlevél- és vámellenőrzés volt, ekkor a szerb határőrök észrevették, hogy egy oldal hiányzik az útlevélből. A szerb hatóság visszaküldte őket Montenegróba vonattal, onnan ismét hívták O.-t. O.-val személyesen találkoztak Montenegróban, és megígérte nekik, hogy küld egy autót értük. Ezzel az autóval mentek egy darabig, majd egy faluba érve kiszálltak, a sofőr jelezte, hogy várja őket egy másik ember. Közben O. telefonon jelezte nekik, hogy ezzel az emberrel kb. három-négy órát kell majd gyalogolniuk a hegyek között. Egy hegy lábánál beszálltak egy terepjáróba, majd fél óra autózás után egy kis faluba jutottak. Innen menetrend szerinti busszal mentek Belgrádba, ahonnan ismét hívták O.-t. O. jelezte, hogy Szabadkára kell utazniuk, ismét menetrend szerinti busszal. Ott már várta egy üzenet őket, hogy melyik hotelban kell megszállniuk. A hotelban végül három-négy éjszakát töltöttek, amíg O. újra üzent nekik, hogy sötétedés után egy taxi megy értük, amellyel kb. egy órát utaztak. A taxi az út szélén állt meg, ott már két ember várta őket. Velük szántókon és hegyeken át kellett gyalogolniuk. Vagy egy óra gyaloglás után O. ismét telefonált neki, hogy merre kell futniuk tovább. Jelezte, hogy megy értük egy autó. Nagyjából tíz-tizenöt perc múlva az autó meg is érkezett. Az autóban körülbelül három órát utaztak, D. R. közben elaludt, és a rendőri intézkedésre ébredt. *„Az összes kísérőnk egy szervezetenként működött az O. vezetésével. A laphiányos útlevelet a tudomszerzéstől már nem használtam fel, nem mutattam fel sehol, azt a magyar rendőr találta meg nálam... P. D., az autó sofőrije ugyanolyan kísérő volt, mint a többi. Tudta a dolgát. Tudta, hogy kiket és miért kell keresni, illetve, hova kell őket szállítani. Az O. intézte vele a dolgokat, előre megbeszélték azt egymással.”*

2013. március 7-én a Be. 190. § (1) bek. b) pontja alapján a nyomozást megszüntették, azzal, hogy a nyomozás adatai alapján nem állapítható meg a bűncselekmény elkövetése, és az eljárás folytatásától sem várható eredmény.

A határozatot a járási ügyészség 2013. július 26-án hozott határozatával hatályon kívül helyezte, és az ügyben a nyomozás folytatását rendelte el arra hivatkozva, hogy a gyanúsított az útlevelét a rendőri jelentés szerint az igazolatáskor személyazonosításra *felhasználta*. A nyomozás folyamán tisztázni kell, hogy az útlevelet a gyanúsított adta át a rendőröknek, akkor a gyanúsított folytatólagos kihallgatása, valamint szembesítése szükséges. Ha a rendőrök a

csomagjában találták meg az útlevelet, akkor a nyomozást bűncselekmény hiányában meg kell szüntetni.

Az ügyész jelezte, hogy a gyanúsított folytatólagos kihallgatása feltehetően nem lesz végrehajtható, mivel D. R.-t a Bevándorlási és Állampolgársági Hivatal hazánk területéről kiutasította, ezt 2013. március 29-én végre is hajtották, egyúttal háromévi időtartamra beutazási és tartózkodási tilalmat rendeltek el.

2013. október 3-án a D. R. török állampolgár ellen folytatott nyomozást a Be. 188. § (1) bekezdés a) pontja alapján – figyelemmel a 189. § első mondatára (mivel a gyanúsított ismeretlen helyen vagy külföldön tartózkodik) – a nyomozó hatóság felfüggesztette, elfogatóparancs kibocsátása mellett.